

Hazai halálozás a COVID előtt és 2020-ban a COVID alatt, különös tekintettel a családi állapotra

Betekintő

Jelen tanulmányban a halálozás alakulását vizsgálom meg a COVID-19 előtti évtizedben és a COVID-19 alatt 2020-ban. Megnézem a halálozások számának változását, az ezer megfelelő lakosra jutó halálozási arányszám ingadozását. Kiszámoltam a standardizált halálozási arányszámok értékét, melyből megbízható következtetést lehet levonni a halálozás változására. Az elmúlt évtizedben javuló életkilátásokat mutatnak a kapott értékek férfiakra és nőkre egyaránt. Megadom a meghaltak átlagos korát, melyből látható, hogy a népesség összessége, a férfiak és a nők is átlagosan magasabb életkorban haltak meg, bemutatom az élettartamok növekedését. A vizsgált időszakban (2010-20) a meghalt férfiak és nők esetében mindezeket családi állapot szerint is szemléltetem. 2020. év esetében megadom a COVID-19 halálozásra gyakorolt hatását. Arra a kérdésre keresem a választ, hogy a 2010-es években javult-e a férfiak és nők életkilátása, valamint a házasságban élők jobb életkilátásokkal rendelkeznek-e?

A halálozások száma és aránya nemenként a 2010-es években

Magyarországon a halálozások számát minden évben ismerjük nemek és életkorok szerint is. A népesség pontos számát a nagyjából minden 10. évben megtartott népszámlálásokból kapjuk meg, a népszámlálások között a KSH továbbszámítja a népességszámokat. Az így kapott népesség-továbbszámítás és az éves halálozási statisztikák alapján minden évre elkészül a nemekre bontott halandósági tábla, amelyet a Demográfiai

Évkönyvek közölnek. Jelen tanulmány a halálozási adatok elemzésére szorítkozik. A következő munkában tervezem a halandóság vizsgálatát.

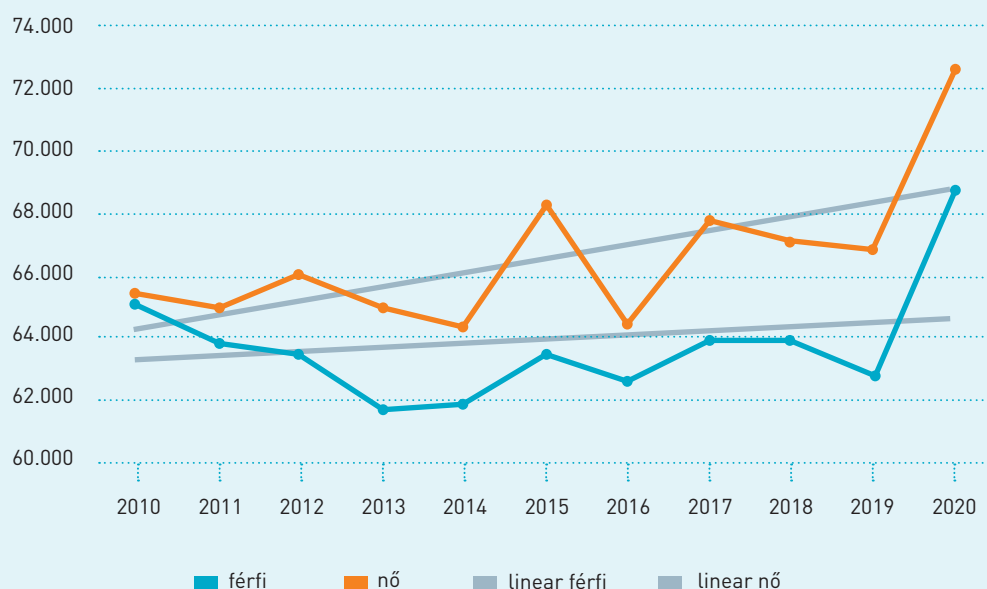
A halálozási adatokat elemzésével kezdem a munkát 2010 és 2020 közötti évekre. Az 1. táblázat a meghaltak számát mutatja nemek szerint, továbbá az ezer megfelelő nemű lakosra jutó halálozást, amit a nyers halálozási arányszámnak nevezünk.

1.táblázat: A meghaltak száma és a nyers halálozási arányszám nemenként, 2010-20
(Forrás: KSH, Demográfiai évkönyv, Magyarország 2020)

	A meghaltak száma			Ezer megfelelő nemű lakosra jutó halálozás		
	férfi	nő	összesen	férfi	nő	összesen
2010	65 137	65 319	130 456	13,7	12,4	13,0
2011	63 883	64 912	128 795	13,5	12,4	12,9
2012	63 504	65 936	129 440	13,5	12,7	13,0
2013	61 894	64 884	126 778	13,1	12,5	12,8
2014	61 992	64 316	126 308	13,2	12,4	12,8

	A meghaltak száma			Ezer megfelelő nemű lakosra jutó halálozás		
	férfi	nő	összesen	férfi	nő	összesen
2015	63 545	68 152	131 697	13,5	13,2	13,4
2016	62 658	64 395	127 053	13,4	12,5	12,9
2017	64 025	67 649	131 674	13,7	13,2	13,5
2018	64 016	67 029	131 045	13,7	13,1	13,4
2019	62 843	66 760	129 603	13,4	13,1	13,3
2020	68 661	72 341	141 002	14,7	14,2	14,5

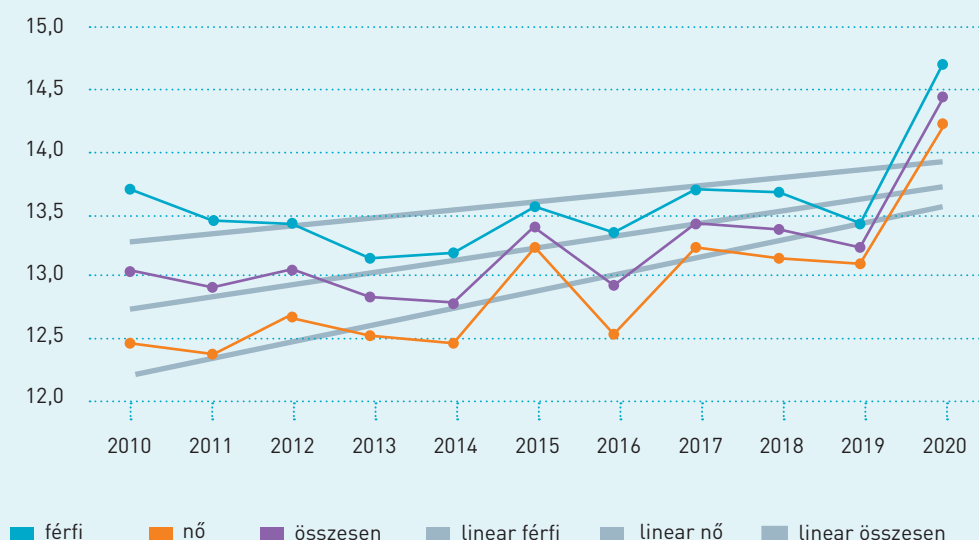
1. ábra: A meghaltak száma nemenként, 2010-20 (Forrás: KSH adat alapján)

A vizsgált időszakban meghaltak száma különböző mértékben változott, a férfiak esetében 2010-től kismértékben csökkent 2019-ig, 2020-ban emelkedett, a nőknél ingadozásokkal, de növekedett. 2010-ben 65 ezer férfi halt meg, ez a szám 2019-ben 63 ezer lett, 2020-ban viszont több mint 68 ezer. A nők közül 2010-ben 65 ezren haltak meg 2019-ben többen, vagyis közel 67 ezer fő, 2020-ban 72 ezer személy hunyt el. A COVID-19 hatására

2020-ban 2019-hez viszonyítva 11 399 fővel többen haltak meg, ebből 5 818 férfi és 5 581 nő. A halálozások számának emelkedése nem vonja egyértelműen maga után az életkilátások drasztikus rosszabbodását. Ok lehet a népesség öregedése, vagyis több időskorú egyén van, ebből többen haltak meg. Ennek vizsgálatára a későbbiekben kitérünk.

2. ábra: Ezer megfelelő nemű lakosra jutó halálozási arányszám nemenként, 2010-20 (Forrás: KSH adatai alapján)

A meghaltak létszámának vizsgálata után a nyers halálozási arányszámok elemzése következik. Ezer megfelelő nemű lakosra jutó halálozás értékét tekintve azt látjuk, hogy a férfiak esetében az érték 13,5 körül ingadozik a 2010-es években, 2020-ban 14,7 lett a COVID-19 következményeként. A vizsgált időszakban a nőknél az érték ingadozások

mellett növekszik, 12,4-ről 2019-re eléri a 13,1, 2020-ban 14,2 lett. 2020-ban a nyers halálozási arányszám értéke magasabb lett a járvány következtében. Viszont 2010-es években a növekvő értékekből az életkilátások rosszabbodására nem lehet egyértelműen következtetni.

Standardizált halálozási arány

A 2010-es években a halálozások száma ingadozások mellett nem csökkent, a férfiak esetében szinte stagnált, a nőknél növekedett, ha a nyers halálozási arányszámot nézzük a népesség összességére nézve nagyobb lett, a férfiak esetében stagnált, de a nőkre számolt érték növekedést mutat. Ebből következtethetünk-e arra, hogy a halandóság a 2010-es években nem mutat javulást? Ilyen következtetést felelőtlennek lenne kijelenteni a halálozások számának és a nyers halálozási arányszámok ismeretében. Helytelen következtetések levonásához vezethet az, ha csak a nyers átlagos

halálozási arányszámok alapján végeznénk el az összehasonlítást.

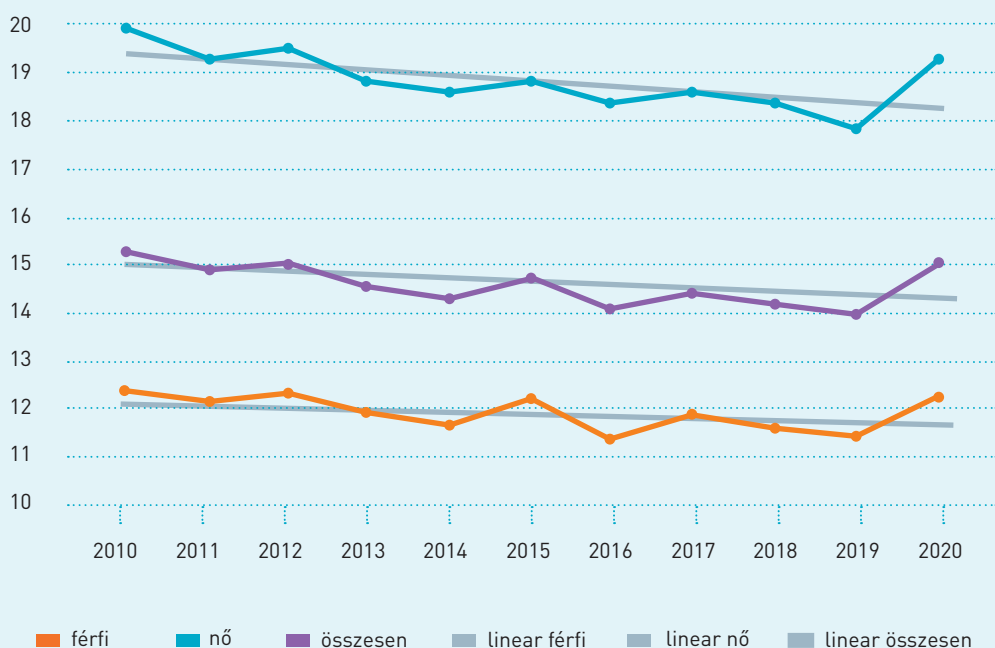
Megbízható demográfiai mutató ebben az esetben a standardizált halálozási arányszám¹⁴. A demográfusok az időközben bekövetkező korösszetétel változásának hatását kiküszöbölni szeretnék, ezért alkalmazzák a standardizálás módszerét. Korrekt eljárás például az európai népességre standardizált halálozási arányt használni, mint a neve is mutatja, a számítást ebben az esetben az Eurostat standard európai népességének összetételére kell elvégezni.

¹⁴ A standardizálás módszerét Kőrösy József (1844–1906) magyar származású statisztikus (demográfus) dolgozta ki és alkalmazta először.

A standardhalálózási arányszám azt a halandóságot mutatja, amely az adott népességnél akkor következne be, ha korösszetétele olyan lenne, mint a standardul választott népességé; vagy ami a standardul választott népességnél következne be, ha annak halandósága olyan lenne, mint az adott népességé. A jobb életkilátásokat kisebb standardizált értékek jelzik.

Az európai népességre standardizált halálózási arányokat a 3. ábra szemlélteti. Azt látjuk, hogy a teljes népességre, a férfiakra és a nőkre kiszámolt standardizált halálózási arányszámok értéke a 2010-es években csökkent, vagyis ha kiszűrtük a koreloszlás változásának hatását, akkor a halandóság az elmúlt 10 évben a népesség összességére, a férfiakra és a nőkre nézve is javult.

3. ábra: Standardizált halálózási arány nemenként, 2010-20 (Forrás: KSH alapadatai alapján saját számítás)

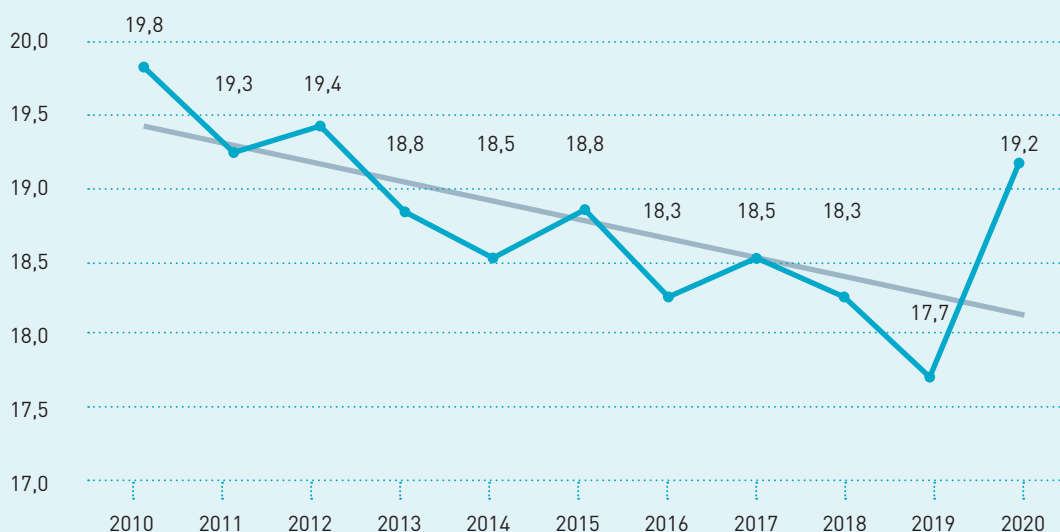
A standardizált halálózási arányszám értéke a népesség összességére 2010-ben még 15,3 volt, az évek alatt ingadozásokkal, de 2019-re az érték 13,9-re csökkent, 2020-ban 15 lett. Ami azt jelenti, hogy a népesség halandósága az adott időszakban javult. A járvány miatt 2019-ről 2020-ra a meghaltak száma több lett, az ezer lakosra jutó halálózási arányszám nagyobb lett. Ugyanez mondható el 2010-ről 2020-ra is. Viszont a 2020. évi standardizált halálózási arányszám nem érte el a 2010. évi értéket.

A továbbiakban nemenként külön-külön is meg-

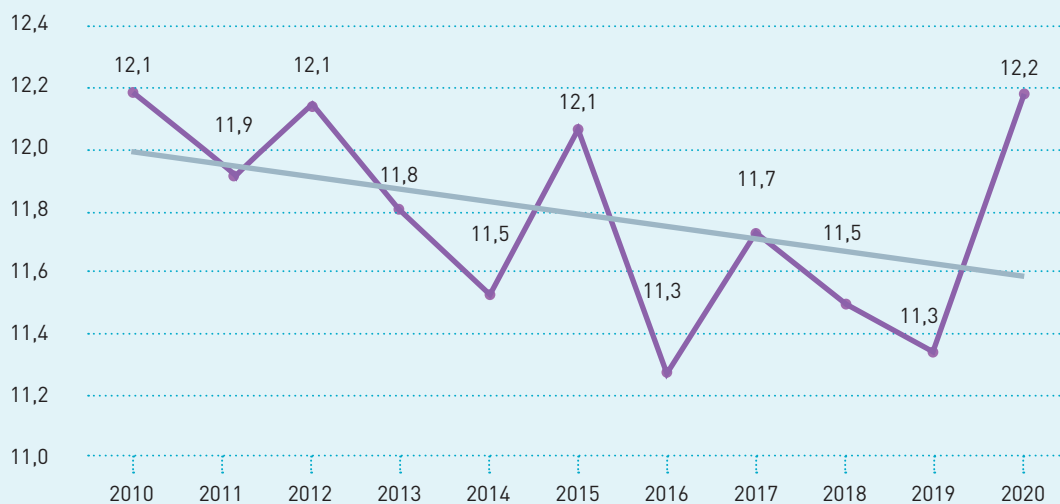
vizsgáljuk a standardizált halálózási arány értékeit az adott időszakra vonatkoztatva.

A standardizált halálózási arányszám értéke a férfiak esetében 2010-ben még 19,8 volt, az évek alatt ingadozásokkal, de 2019-re az érték csökkent, 2020-ban 17,7-re csökkent, 2020-ban 19,2. A mutató értékei arra a következtetésre adnak lehetőséget, hogy a férfiak halandósága a vizsgált időszakban javult. A koronavírus-járvány miatt 2020-ra az arányszám nagysága emelkedett 2019-ről, de nem éri el 2010-es értéket. A férfiak halálózásában javulás mutatható ki 2020-ban 2010-hez képest.

4. ábra: Standardizált halálozási arány férfiak esetében, 2010-20 (Forrás: KSH adatai alapján saját számítás)

5. ábra: Standardizált halálozási arány nőkre, 2010-20 (Forrás: KSH adatai alapján saját számítás)

A standardizált halálozási arányszám értéke a nőkre 2010-ben még 12,2 volt, az évek alatt ingadozásokkal, de 2019-re az érték 11,3-re csökkent. A vizsgált időszakban a meghalt nők száma kismértékben, de növekedett, az ezer megfelelő női lakosra jutó halálozás értéke ingadozások mellett növekedett 12,4-ről 13,1-re. Ennek ellenére a halandóság a nők esetében is javulást mutat, mivel a csökkenő standardizált halálozási arányszám erre enged következtetni. A COVID-19 járvány

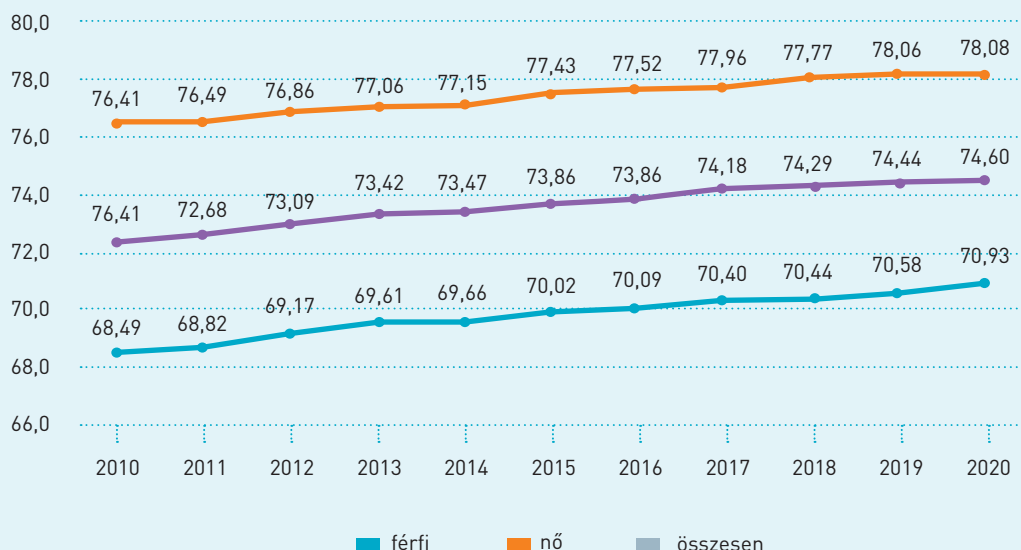
miatt a nőkre számolt standardizált halálozási arányszám 2020-ra a 2010-es értékre esett vissza. 2010-hez képest több nő halt meg 2020-ban, a nyers halálozási arányszám is nagyobb lett. Ha kiküszöböljük az időközben bekövetkezett korösszetételváltozását, a számolt standardizált arányszám értéke nem nagyobb a 2010-es értéknél. A nők halálozása 2020-ban a COVID hatására sem rosszabb, mint a 2010-es volt.

A meghaltak átlagos kora

A halandóság változását mutatja a meghaltak átlagos kora is. A 6. ábra szemlélteti a meghaltak átlagos korának változását az elmúlt 10 évre. Az átlagos értékek azt mutatják, hogy a népesség összessége, a férfiak és a nők is átlagosan magasabb életkorban haltak meg, növekedett az átlagosan leélt évek száma, vagyis más szóval tovább éltek. 2010-ről 2019-re a népesség egészére kiszámolt átlagos halálozási kor 2 évvel lett magasabb, a férfiakra számolt érték 2,1 évvel több, a nőkre 1,7 évvel nagyobb. A COVID-19 ellenére 2020-as értékek tovább növekedtek. A meghaltak átlagos elhalálozási kora 2020-ban 2019-hez képest 0,16 évet emelkedett, 74,6 év lett, a férfiaké 0,34 évvel lett nagyobb (70,94 év), a nők

átlagosan csak kis mértékben (0,02 év), de magasabb életkorban haltak meg (78,08 év). A 2020-ban 11 399 fővel többen haltak meg, mint 2019-ben, ebből 5 818 férfi és 5 581 nő. 2020-ban a COVID-19 járvány hatása ellenére is a népesség összességére, a férfiakra és a nőkre egyaránt igaz, hogy az átlagosan megélt évek száma növekedett. Meghaltak átlagos életkorának változása azt mutatja, hogy az idősebb korosztályt érintette főleg a járvány 2020-ban, továbbá a népesség összessége, a férfiak és a nők is átlagosan magasabb életkorban haltak meg, vagyis más szóval tovább éltek, mint az előző években.

6. ábra: A meghaltak átlagos kora, 2010-20 (Forrás: KSH adatai alapján)

Halálozások napi átlagos száma

A 7. ábrán szemléltetem a 2010-es évekre a halálozások számának napi átlagát havi bontásban. Ezt a vizsgálatot azért végzem el, mert szeretném megtudni, hogy a népesség halálozási trendjei havi szinten hasonlóak-e. Megállapítható, hogy a népesség halálozási számai havi bontásban együtt változnak az évek során: az adott időszakban a népességben belül magasabb a téli hónapokban a halálozások napi átlagos száma, mint a nyári hónapokban. Véleményem szerint ennek oka a téli hónapokban gyakrabban bekövetkező betegségek

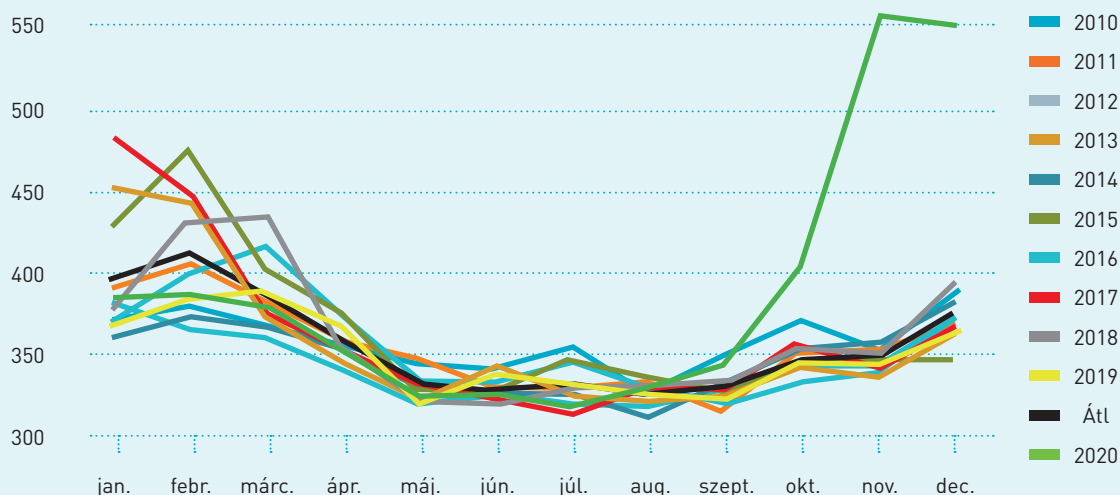
lehetnek (pl. influenzajárvány), de ennek részletes vizsgálata már túlmutat ezen a dolgozaton. Any nyit előzetesen is lehet mondani, hogy azokban az években, ahol a halálozásszámok magasabbak, ott a téli hónapokban bekövetkezett létszámnövekedés az elsődleges oka. 2017-ben a halálozások száma növekedett, a januári hónapban bekövetkezett magas halálozások számlájára írható. 2015-ben a februári értékek kiugróak.

2020-ban a halálozások napi átlagos száma egészen szeptemberig a 2010-es évek átlagánál kisebb lett.

Májusban és júliusban 2020-ban alacsonyabb az előző 10 év bármelyikénél. Valószínűleg 2020. év márciusában kiadott kormányzati intézkedések hatása mutatkozik meg. Feltehető, hogy a kormányzati szigorításokat az emberek betartották, az emberek közötti kevesebb kontaktus kevesebb

megbetegedéssel és kevesebb halálessel járt. Novemberben a halálozások száma kiugróan magas értéket mutatnak, a novemberi kormányzati szigorítások december második felére mutatkoznak meg a számokban.

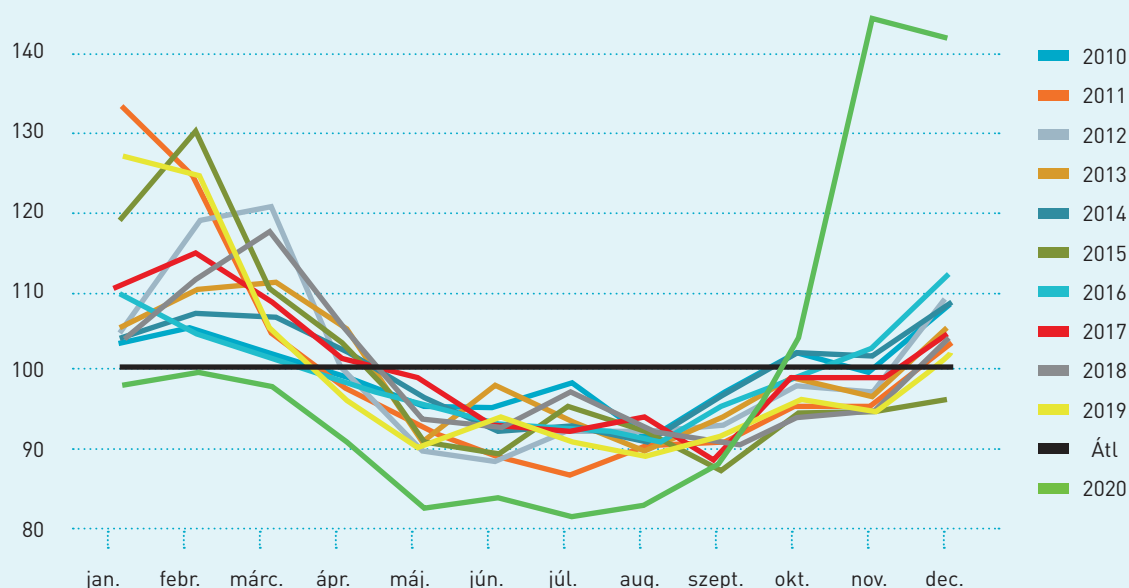
7. ábra: A halálozások napi átlagos száma havonta, 2010-20 (Forrás: KSH adatai alapján)

A következőkben megvizsgáltam, hogy a havi halálozási adatok miként mutatnak különbséget. A standardizálás módszerét választva mutatom be az egyes hónapokban a halálozási számok arányát az éves átlaghoz viszonyítva, százalékban. A 8. ábra mutatja a halálozások számának standardizált napi átlagát havonta a 2010-es évekre. A januári, a februári, márciusi és a decemberi hónapokban minden évben a halálozások napi átlagos száma magasabb az éves átlagnál. Az eltérés 5 és 33 százalék közötti értéket mutat. A nyári hónapokban (májustól szeptemberig) az átlaghoz képest kevesebben halnak meg. A kedvezőbb időszak hosszabb ideig tart, de kisebb mértékű, maximum 13 százalékot tapasztalunk.

A 2020. év januárban, februárban átlag körüli értéket kapunk. A COVID-19 ellenére márciustól a halálozási számok aránya az éves átlaghoz viszonyítva alacsonyabb volt, mint a 2010-es évek bármelyikében. Ez is mutatja a 2020. év márciusában kiadott kormányzati szigorítások pozitív eredményét. A járvány erősödésének hatására novemberre az érték kiugróan magas (143%) lett. Vegyük figyelembe azt is, 2020. év kivételével minden évben decemberi érték magasabb, mint a novemberi. Ebből is arra a következtetésre juthatunk, hogy a 2020. év novemberében hozott kormányzati intézkedések hatása egy hónap múlva már megmutatkozott.

8. ábra: Az egyes hónapokban a halálozási számok aránya az éves átlaghoz viszonyítva, százalékban, 2010-20
(Forrás: KSH adatai alapján saját számítás)

Családi állapot szerinti halálozási adatok

A továbbiakban a családi állapot szerint vizsgáljuk a halálozási adatokat férfiakra és nőkre külön-külön.

A meghaltak számát nem és családi állapot szerint mutatja a 2. táblázat a 2010-2020 évekre.

2. táblázat: A meghaltak száma családi állapot és nemek szerint, 2010-20 (forrás: KSH)

Korcsoport, éves	férfi				összesen	nő				összesen
	nőtlen	házas	özvegy	elvált		hajadon	házas	özvegy	elvált	
2010	7 707	34 696	13 500	9 233	65 137	3 882	12 540	41 647	7 250	65 319
2011	7 479	34 031	12 954	9 419	63 883	3 785	12 412	41 120	7 595	64 912
2012	7 478	33 655	12 946	9 425	63 504	3 807	12 315	41 905	7 909	65 936
2013	7 416	32 544	12 865	9 069	61 894	3 733	12 126	41 350	7 675	64 884
2014	7 551	32 191	12 773	9 477	61 992	3 639	12 093	40 750	7 834	64 316
2015	8 169	32 621	13 040	9 715	63 545	3 950	12 375	43 288	8 539	68 152
2016	7 887	32 453	12 419	9 899	62 658	3 831	12 089	40 015	8 460	64 395
2017	8 730	32 816	12 499	9 980	64 025	4 149	12 347	42 221	8 932	67 649

Korcsoport, éves	férfi				összesen	nő				összesen
	nőtlen	házas	özvegy	elvált		hajadon	házas	özvegy	elvált	
2018	8 825	32 130	12 818	10 243	64 016	4 033	12 155	42 037	8 804	67 029
2019	8 732	31 193	12 543	10 375	62 843	4 097	12 160	41 358	9 145	66 760
2020	9 611	34 212	13 459	11 379	68 661	4 622	12 907	44 663	10 149	72 341
2020	68 661	72 341	141 002	14,7	14,2	14,5				

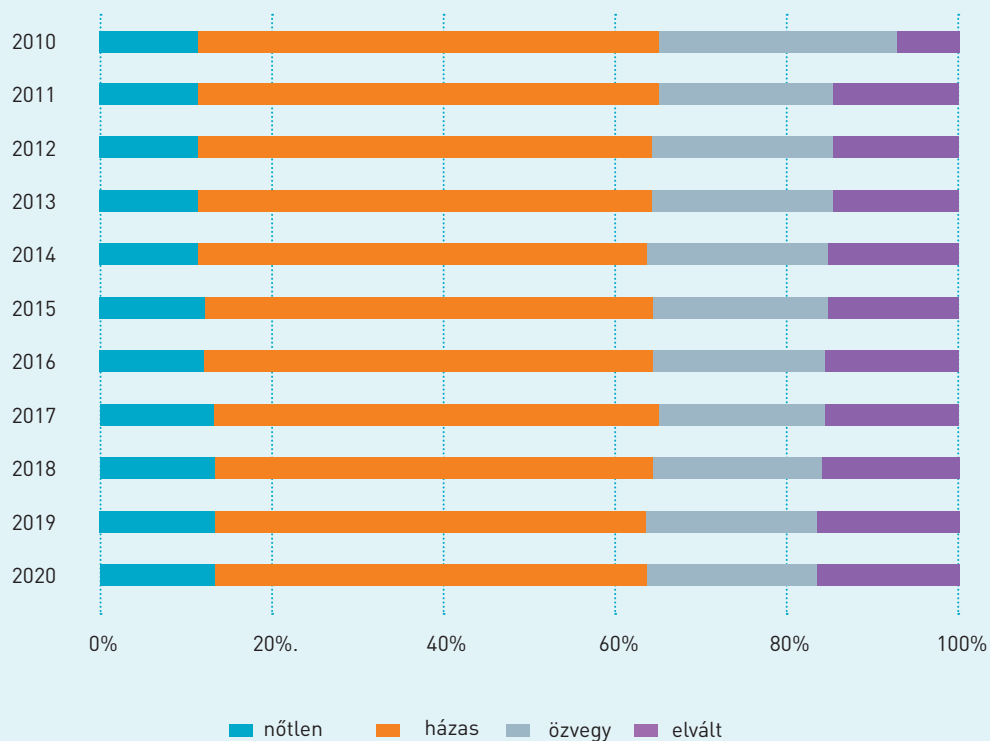
A férfiak esetében ingadozások tapasztalhatók ugyan, de a meghaltak száma 2019-ig összességében csökkent. A nőtlen és az elvált családi állapotú meghaltak száma növekedett, a házasoké és az özvegyeké csökkent. A vizsgált időszakban végig a meghalt férfiak fele házas családi állapotú volt. Családi állapot szerint 2020-ban 2019-hez viszonyítva minden esetben több férfi hunyt el a COVID-19 miatt, legnagyobb mértékű a növekedés a nőtleneknél (10,1%). A nők esetében a meghal-

tak jelentős része, közel 60% özvegy családi állapotú volt. A meghaltak közül a hajadon és az elvált családi állapotúak száma kismértékben növekedett 2010 és 2019 között. A COVID-19 járvány hatására 2020-ban a nőknél is halálozásszám növekedést látunk, viszont legkisebb arányban ez a házasoknál (6,1%) következett be.

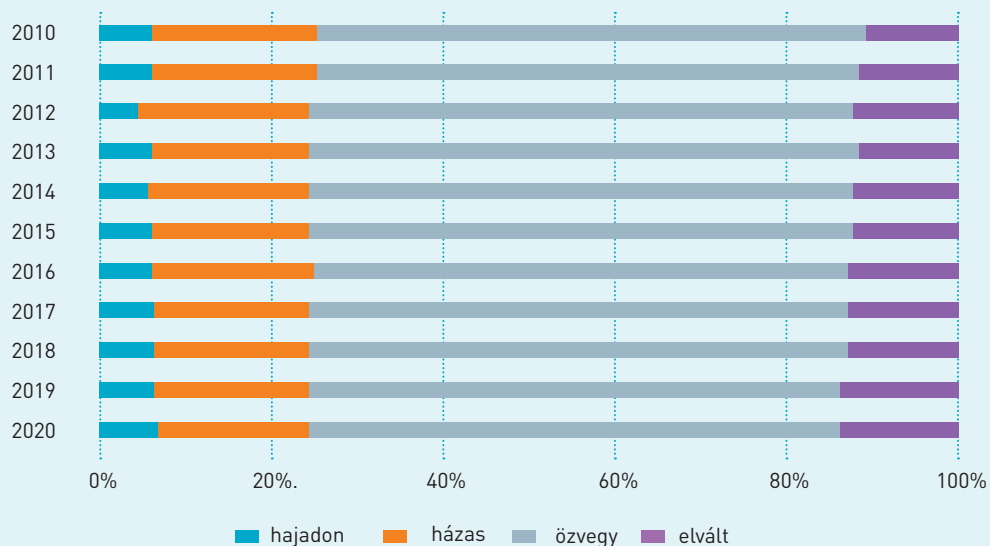
A meghaltak családi állapot szerinti megoszlását nemenként mutatja a 9. és a 10. ábra.

hajadon házas özvegy elvált

9. ábra: A férfi meghaltak aránya családi állapot szerint százalékban, 2010-20
(forrás: KSH adatok alapján saját számítás)

10. ábra: A meghalt nők számaránya családi állapot szerint, 2010-20 (forrás: KSH adatok alapján saját számítás)

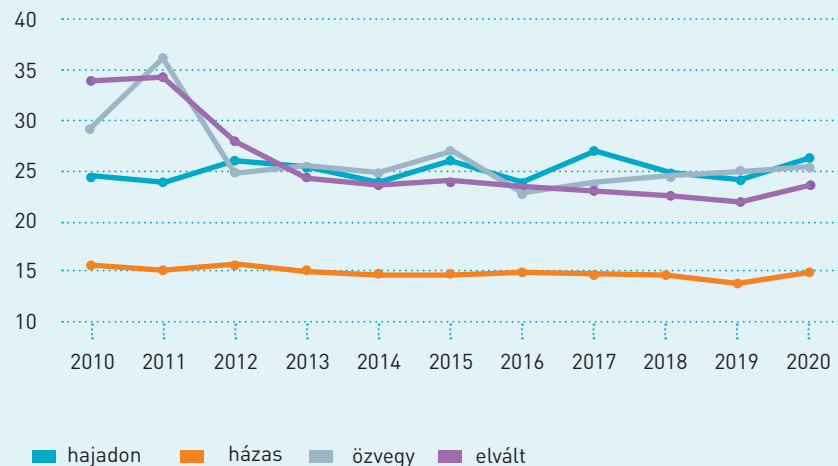

A családi állapot szerinti halálozási adatok vizsgálatánál is megbízható demográfiai mutató a standardizált halálozási arányszám. Itt is korrekt eljárás az európai népességre standardizált halálozási arányt használni. Megismételelem, hogy a standard halálozási arányszám azt a halandóságot mutatja, amely az adott népességnél akkor következne be, ha korösszetétele olyan lenne, mint a standardul választott népességé; vagy ami a standardul választott népességnél következne be, ha annak halandósága olyan lenne, mint az adott népességé. Felhívom a figyelmet ismét, hogy a kisebb standardizált arányszám mutatja a jobb életkilátásokat. Kiszámoltam az európai népességre standardizált

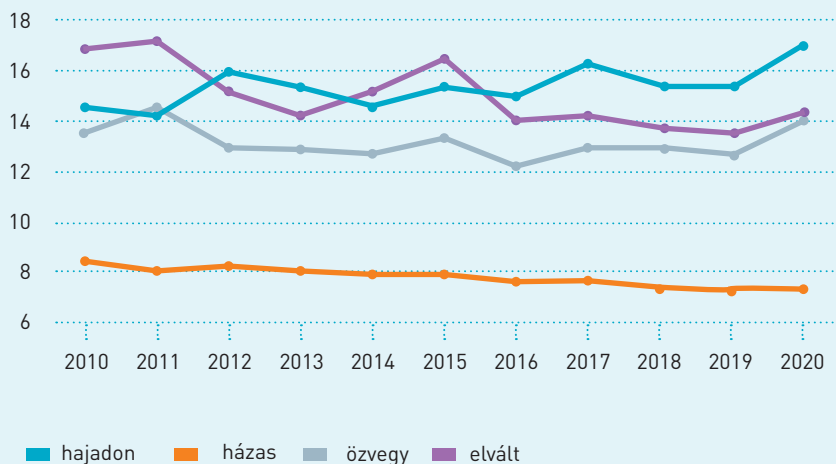
halálozási arányokat családi állapot szerint, az előzetes értékeket mutatja a következő ábra. Azért előzetes értékek, mert a Demográfiai évkönyvek korcsoport megoszlását használtam, ami egy korcsoporttal kevesebb a szokásosnál.

Az adott időszak alatt a standardizált halálozási arányszám értéke csökkenő tendenciát mutat. A 2010-es években a halandóság javult a férfiak és a nők esetében is. Az 11. ábra szemlélteti a férfiak előzetes standardizált halálozási arányszámait családi állapot szerint a 2010-es évekre. A 12. ábra pedig a nők előzetes standardizált halálozási arányszámait mutatja családi állapot szerint a 2010-es évekre.

11. ábra: A férfiak előzetes standardizált halálozási arányszáma családi állapot szerint, 2010-20 (Forrás: KSH alapadat, saját számítás, szerkesztés)

12. ábra: A nők előzetes standardizált halálozási arányszáma családi állapot szerint, 2010-20 (Forrás, KSH alapadat, saját számítás, szerkesztés)

Azt látjuk, hogy a férfiakra és a nőkre kiszámolt standardizált halálozási arányszámok értéke a 2010-es években csökkent. A házasok standardizált arányszámai lényegesen jobbák, mint a többi családi állapotúak esetében. A házas nők és a házas férfiak esetében is a standardizált halálozási arányszám értéke a vizsgált időszakban, minden évben lényegesen kisebb, mint a hajadonoké/nőtleneké, vagy az elváltaké. Az özvegyekre külön és alaposabb vizsgálat is elképzelhető, hiszen a szakirodalomban külön elemezhető, hogy milyen életkorban lesz özvegy és mennyivel éli túl házastársát. A standardizált értékek azt mutatják, hogy a házas férfiak halálozása alacsonyabb, vagyis

házas férfiak életkilátásai jobbák, mint a nőtleneké, vagy az elváltaké. A házas nők jobb életkilátásokkal rendelkeznek, mint a hajadonok, vagy az elváltak. Megállapítható tehát, hogy a házasság kedvezően hat az életkilátásokra.

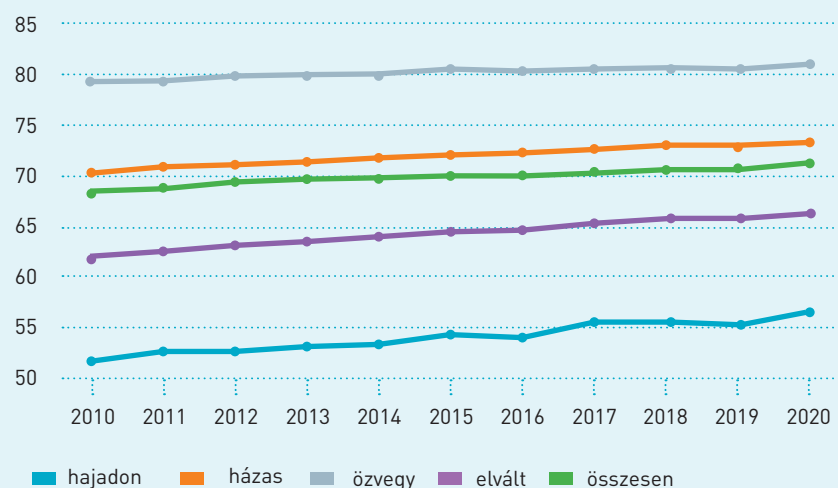
A COVID-19 járvány hatására növekedtek a férfiak standardizált halálozási arányszámai 2019-ről 2020-ra, legkevésbé az özvegyekre kapott érték emelkedett (1,9%). A nők esetében a házásokra számolt mutató növekedése a legkisebb 1,8%-kal. Ebből arra következtethetünk, hogy a házasságban élők jobban vészték át a járvány időszakát 2020-ban. A család, a házasság „védő” hatása érvényesült.

Meghaltak átlagos kora családi állapot szerint

A továbbiakban a meghaltak átlagos korát vizsgáljuk családi állapot szerint a férfiak és a nők esetében a 2010-es évekre. A 13. ábra szemlélteti a meghalt férfiak átlagos korát családi állapot szerint 2010-2020 közötti évekre. Az ábra jól mutatja, hogy legkisebb életkorokat a nőtlenek esetében tapasztalunk. Legtovább az özvegyek éltek, ami várható is volt, hiszen előtte házasok voltak, majd túléltek házastársukat. Magas átlagos korokat látunk a vizsgált időszakban végig a házas családi állapotúaknál. A meghalt férfiak átlagos

kora az adott időszakban 2,4 évet emelkedett, a házasok esetében ez 2,8 év. A járvány hatására 2020-ban családi állapotonként is több férfi halt meg, mint 2019-ben, viszont a meghaltak átlagos kora is magasabb lett. A 2020-ban meghalt férfiak átlagos halálozási kora özvegyekre 80,6 év, házasokra 72,8 év, elváltakra 66,4 év, nőtlenek esetében 56,4 év. A COVID-19 alatt 2020-ban az átlagos elhalálozási kor növekedett 2019-hez képest. Átlagosan legfiatalabban a nőtlenek haltak meg, legtovább a házasok és az özvegyek éltek.

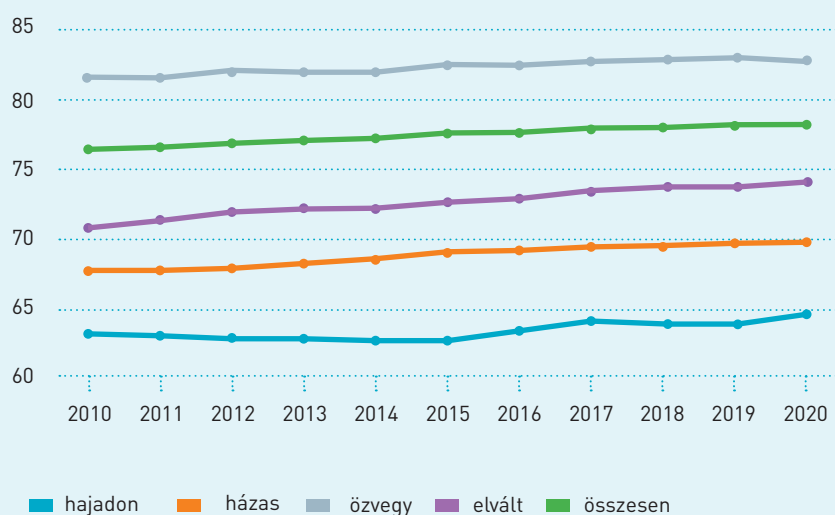
13. ábra: A meghalt férfiak átlagos kora családi állapot szerint, 2010-20 (forrás: KSH adat, saját szerkesztés)

A 14. ábrán mutatom be a meghalt nők átlagos korát családi állapot szerint 2010-2020 közötti évekre. Az ábráról leolvasható, hogy legkisebb életkorokat a hajadonok esetében láthatunk. Igaz a nők esetében is, hogy legtovább az özvegyek éltek, ami itt is sejthető, hiszen előtte házások

voltak, majd túléltek házastársukat. Magas átlagos korokat látunk a vizsgált időszakban végig a nők átlagára, hiszen már előzőleg megállapítottuk, hogy magas a meghalt özvegy nők aránya, akik az átlagos értéket nagymértékben meghatározzák.

14. ábra: A meghalt nők átlagos kora családi állapot szerint, 2010-20 (forrás: KSH adat, saját szerkesztés)

A 2020-ban meghalt nők átlagos halálozási kora özvegyekre 82,9 év, elváltakra 73,9 év, házásokra 69,5 év, hajadonok esetében 64,5 év. Az elhunyt nők átlagos kora a 2010-es években átlagosan 1,7 évet nőtt, a házásoké viszont 2,2 évet. A COVID-19 alatt 2020-ban az elhunyt nők száma növekedett 2019-hez képest családi állapotoként, ugyanak-

kor a meghaltak átlagos kora a kismértékben, de emelkedett. Összegezve elmondható, hogy a házasságban élők jobb életkilátásokkal rendelkeznek. Kopp Mária sokat vizsgálta az emberek életét, mint megállapította: „A család általános helyzetének mutatói befolyásolták jelentősen a testi egészségi állapotot.” (Kopp-Skrabski 2000)

Összegzés

A halálozás a COVID-19 előtti évtizedben nagymértékben javult Magyarországon. A meghaltak száma a férfiak esetében 2010-től 2019-ig kismértékben csökkent, a nőknél növekedett. A COVID-19 járvány hatására 2020-ban 11 399 személlyel többen hunytak el, mint 2019-ben, ebből 5 818 férfi és 5 581 nő. Ezer megfelelő lakosra jutó halálozási arányszám 2010-19-es években a férfiak esetében 13,5 körül ingadozik, a nőknél az érték ingadozások mellett növekszik, 12,4-ről eléri a 13,1. 2020-ban emelkedést tapasztalunk, a mutató értéke 14,7 és 14,2 lett. A halálozás változására a kiszámolt standardizált halálozási arányszámok adnak lehetőséget a megbízható következtetésre. A standardizált halálozási arányszám értéke a férfiak esetében 19,8-ről 17,7-re csökkent 2010-ről 2019-re. 2020-ban pedig 19,2 lett. A nők esetében 12,2-ről 11,3-re és 12,2-re változott. A népesség egészére az értékek a következők: 15,3 és 13,9 és 15. A mutató értékei arra a következtetésre adnak lehetőséget, hogy a népesség, a férfiak és a nők halandósága a vizsgált időszakban javult. Ezt a megállapítást erősíti meg a meghaltak átlagos korának változása is. A népesség összessége, a férfiak és a nők is átlagosan magasabb életkorban haltak meg 2010 és 2019 között, vagyis más szóval tovább éltek. 2020-ban a COVID-19 járvány ellenére is a népesség összességére, a férfiakra és a nőkre egyaránt igaz, hogy az átlagosan megélt évek száma tovább növekedett. A téli hónapokban a halálozások napi átlagos

száma magasabb, mint a nyári hónapokban. 2020-ban a COVID-19 járvány alatt márciustól szeptemberig a halálozási számok aránya az éves átlaghoz viszonyítva alacsonyabb volt, mint a 2010-es évek bármelyikében. Ez is mutatja a 2020. év márciusában kiadott kormányzati szigorítások pozitív eredményét. A 2020. év novemberében kiugróan magas volt a halálozások értéke, a novemberben hozott kormányzati intézkedések hatása egy hónap múlva mutatkozott meg.

A családi állapot szerinti standardizált halálozási arányszámokból azt látjuk, hogy a házas férfiak halálozása alacsonyabb, vagyis házas férfiak életkilátásai jobbak, mint a nőtleneké, vagy az elváltaké. A házas nők jobb életkilátásokkal rendelkeznek, mint a hajadonok, vagy az elváltak. Ebből arra a következtetésre juthatunk, hogy a házasság kedvezően hat az életkilátásokra. A COVID-19 járvány hatására 2019-ről 2020-ra a férfiak standardizált halálozási arányszámai legkevésbé az özvegyek esetében emelkedett (1,9%). A nőknél a házásokra számolt mutató növekedése a legkisebb 1,8%-kal. A házasságban élők jobban vészték át a járvány időszakát 2020-ban. A család, a házasság „védő” hatása érvényesült. A meghalt férfiak átlagos halálozási kora szerint legfiatalabban a nőtlenek haltak meg, legtovább a házások és az özvegyek éltek. A hajadonok esetében a legkisebb meghalt nők átlagos kora, legnagyobb az özvegyeké. Elmondható, hogy a házasságban élők jobb életkilátásokkal rendelkeznek.

Felhasznált irodalom

Demográfiai évkönyvek, 2010-2019. Budapest, KSH

Józan Péter: Halálozások, halandóság. Demográfia, Kovacsicsné Nagy Katalin szerkesztő, KSH, 1996, Budapest, 243-290. o.

Hablicsekné Richter Mária (2020): Országos halálozás és halandóság alakulása, 2021-2019, KINCS, 2020. Kézirat. 50. p.

H. Richter Mária – Korándi Márta: Pénzügyi és biztosításmatematikai alapismeretek. Tankönyv. Biztosítási Oktatási Intézet, 2005 ISBN 963-86622-3-9, Pénzügyi matematika, valószínűségszámítás, halandóság, 7-76 o. 158-159. o. 167-170. o.

Kopp Mária – Skrabski Árpád (2000): Pszichoszociális tényezők és egészségi állapot, Demográfia, 252-278. p.

Magyarország 2020, (2021.08.03.): Budapest, KSH, Összefoglaló kiadvány, 270. p.

Módszertan, Demográfiai évkönyv, 2019. Budapest, KSH

Stadat-táblák, KSH, Népesség, népmozgalom: <https://www.ksh.hu/stadat?lang=hu&theme=nep>